

Dosarul nr. 2ra-1816/22
2-21163839-01-2ra-27122022

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani (jud. S. Grosu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

DECIZIE

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Natalia Gherman,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Gherman
împotriva Nataliei Gherman, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și
Protecția Familiei Rîșcani cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori,
încetarea încasării pensiei de întreținere din contul tatălui, încasarea pensiei pentru
întreținerea copiilor minori din contul mamei și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost
respins apelul declarat de Natalia Gherman și a fost menținută hotărârea din 02 martie
2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani,

constată:

La data de 05 noiembrie 2021, Octavian Gherman a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Nataliei Gherman, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială
și Protecția Familiei Rîșcani cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori,
încetarea încasării pensiei de întreținere din contul tatălui, încasarea pensiei pentru
întreținerea copiilor minori din contul mamei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 17 iulie 2005 a încheiat căsătoria
cu pârâta, iar la 02 noiembrie 2018 căsătoria a fost desfăcută. În timpul căsătoriei s-au
născut copiii XXXXX.

A menționat că prin hotărârea din 02 noiembrie 2018 a Judecătoriei Drochia,
sediul Rîșcani, s-a încasat din contul său în beneficiul Nataliei Gherman pensia de
întreținere pentru copiii minori în mărime de 1000 de lei lunar, pentru fiecare copil, fără
însă a fi stabilit locul de trai al copiilor minori.

Reclamantul a susținut că la moment, situația de fapt s-a schimbat și anume, copiii de aproximativ un an jumătate locuiesc cu el și se află în totalmente la întreținerea sa, respectiv achitarea pensiei de întreținere a copiilor minori în beneficiul pârâtei nu mai are sens și contravine interesului suprem al copilului, deoarece banii nu vor fi folosiți pentru întreținerea lor, dar pentru îmbogățirea fără justa cauză a pârâtei.

Totodată, reclamantul a solicitat stabilirea domiciliului copiilor cu el, din motivul unui atașament foarte strâns între ei. Dispune de condiții bune de trai, care corespund tuturor condițiilor sanitare, dar și asigură copiilor condiții de joacă, odihnă, educație și învățământ.

Octavian Gherman a solicitat determinarea domiciliului copiilor minori XXXXX împreună cu tata, încetarea încasării pensiei de întreținere pentru copiii minori în baza hotărârii din 02 noiembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani; încasarea din contul pârâtei în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copiii minori în mărime fixă de 2000 de lei lunar și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani a fost admisă parțial acțiunea și a fost stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX cu tatăl acestora Octavian Gherman. S-a încetat încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori de la Octavian Gherman, în baza titlului executoriu nr. 2-424/2018 din 02 noiembrie 2018, începând cu data de 05 noiembrie 2021. S-a încasat din contul Nataliei Gherman în beneficiul lui Octavian Gherman pensia de întreținere a copiilor minori XXXXX în mărime de 1/3 din salariul și/sau din alte venituri ale pârâtei, începând cu 05 noiembrie 2022 și până la majoratul copiilor sau până la schimbarea situației materiale a părților. S-a încasat din contul Nataliei Gherman în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 468 de lei, precum și în beneficiul lui Octavian Gherman cheltuielile de judecată în sumă de 2100 de lei.

La data de 16 martie 2022 Natalia Gherman a declarat apel împotriva hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă, cu stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama.

Prin decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți a fost respins apelul declarat de Natalia Gherman și a fost menținută hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani.

La data de 08 decembrie 2022, Natalia Gherman a declarat recurs împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel urma să verifice gradul de maturitate al copilului care și-a exprimat opinia în ședința de judecată și să se asigure că copilul nu a fost influențat sau constrâns psihologic, or, după părerea recurentei, acestea ar fi exercitate de către tatăl agresor. Consimțământul și opinia copilului minor nu pot înlocui evaluarea psihologică, întrucât există riscul că copilul minor este manipulat, agresat psihologic și impus să răspundă după placul părților interesate.

Recurenta a menționat că instanța de apel nu a luat în considerație că mama, în

comparație cu fostul soț, este angajată în câmpul muncii, se caracterizează pozitiv la locul de muncă și la locul de trai, iar Octavian Gherman nu are un venit stabil și este plecat mai mult peste hotarele țării. La fel, instanța de apel a aplicat incorect normele cu privire la aprecierea probelor, or, copiii minori au fost luați cu forța de la mamă, fostul soț aplicând forța fizică asupra concubinului său.

A notat că instanța de apel a admis o cerință ilegală și anume încetarea încasării pensiei de întreținere, or, instanța urma să verifice dacă pensia a fost încasată în realitate sau nu a fost încasată, pentru a se expune referitor la încetarea încasării acesteia. Prevederile Codului familiei nu reglementează posibilitatea încetării încasării pensiei de întreținere, dar reglementează instituția stingerii obligației de întreținere prevăzută la art. 111. În speță, hotărârea judecătorească în baza căreia a fost stabilită plata pensiei de întreținere nu a fost anulată, este în vigoare și la moment are autoritatea lucrului judecat, iar examinarea în cadrul unui alt proces a unei acțiuni deja examinate atentează la principiul securității raporturilor juridice consfințit de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Recurenta a susținut că la stabilirea mărimii pensiei de întreținere, instanța de judecată a neglijat existența celui de al 3-lea copil, atașamentul surorilor față de fratele mai mic și pericolul psihologic al despărțirii fraților.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 27 septembrie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentei Natalia Gherman la data de 22 noiembrie 2022 și a fost recepționată la 26 noiembrie 2022 (f.d. 153, 155).

Astfel, recursul, declarat la 08 decembrie 2022, este în termen.

La 27 decembrie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Octavian Gherman și Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rîșcani, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 164, 166-167).

În referința depusă la 13 ianuarie 2023, Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Rîșcani a indicat că rămâne pe aceeași poziție ca și în prima instanță.

Intimatul Octavian Gherman nu a depus referință.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 22 februarie 2023 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și încetarea procesului în partea casată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, instanța,

după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art.265 și 267.

Din materialele cauzei rezultă că Octavian Gherman și Natalia Gherman au încheiat căsătoria la 17 iulie 2005.

În timpul căsătoriei s-au născut copiii XXXXX (f.d. 9-10).

Prin hotărârea din 02 noiembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani a fost desfășurată căsătoria încheiată între Octavian Gherman și Natalia Gherman și s-a încasat din contul lui Octavian Gherman în beneficiul Nataliei Gherman pensia de întreținere pentru copiii minori în mărime de 1000 de lei lunar, pentru fiecare copil (f.d. 11).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Octavian Gherman a solicitat determinarea domiciliului copiilor minori XXXXX împreună cu tata, încetarea încasării pensiei de întreținere pentru copiii minori în baza hotărârii din 02 noiembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani; încasarea din contul pârâtei în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copiii minori în mărime fixă de 2000 de lei lunar și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX cu tatăl acestora Octavian Gherman. S-a încetat încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori de la Octavian Gherman, în baza titlului executoriu nr. 2-424/2018 din 02 noiembrie 2018, începând cu data de 05 noiembrie 2021 și s-a încasat din contul Nataliei Gherman în beneficiul lui Octavian Gherman pensia de întreținere a copiilor minori XXXXX în mărime de 1/3 din salariul și/sau din alte venituri ale pârâtei, începând cu 05 noiembrie 2022 și până la majoratul copiilor sau până la schimbarea situației materiale a părților.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Natalia Gherman, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestuia și a menținut hotărârea primei instanțe.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, constată că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi casate parțial.

În conformitate cu art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care: cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

Conform art. 54 din Codul familiei, copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului se ține cont în mod obligatoriu, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului.

Potrivit art. 63 alin. (1), (1¹) și (2) din Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

În cazul în care părinții locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților.

Dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținând cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.).

Materialele cauzei atestă că la pronunțarea deciziei instanței de apel, ambii copii aveau deja atinsă vârsta de 14 ani - XXXXX avea împliniți 17 ani, iar XXXXX – 14 ani.

În ședința de judecată a instanței de apel, copiii XXXXX au fost audiați și au declarat că vor să locuiască cu tatăl lor Octavian Gherman (f.d. 139-141).

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că în conformitate cu art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de apel urma să dispună încetarea procesului în partea pretenției cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, deoarece aceasta nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

Or, conform art. 63 alin. (1¹) din Codul familiei, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască și doar în cazul în care acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților sau de către instanța de judecată.

În speță, copiii minori au ales cu care dintre părinți vor să locuiască, adică cu tatăl lor, prin urmare, pretenția cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori nu urmează a fi judecată în procedură civilă, în această parte fiind necesară casarea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare și dispunerea încetării procesului în partea pretenției cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori.

În rest, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele de judecată just au ajuns la concluzia de a înceta încasarea pensiei de întreținere pentru copiii minori de la Octavian Gherman, în baza titlului executoriu nr. 2-424/2018 din 02 noiembrie 2018, începând cu data de 05 noiembrie 2021, cu încasarea din contul Nataliei Gherman în beneficiul lui Octavian Gherman a pensiei de întreținere pentru copiii minori XXXXX în mărime de 1/3 din salariul și/sau din alte venituri ale mamei, începând cu 05 noiembrie 2022 și până la majoratul copiilor sau până la schimbarea situației materiale a părinților.

Conform art. 58 alin. (1) și art. 74 alin. (1) din Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

Prevederi similare se conțin și în art.18 alin. (1) din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, potrivit cărora ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

Articolul 18 alin. (1) al Convenției internaționale din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Situație de acest fel este reglementată și în art. 27 alin. (2) din Convenție, care prevede că părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

În conformitate cu art. 75 alin. (1) din Codul familiei, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

Potrivit certificatului din 29 noiembrie 2021, anexat la materialele cauzei, Natalia Gherman activează în funcție de vânzător produse nealimentare în compania SC „Tagaer” SRL, cu salariul de funcție 3900 de lei (f.d. 44). Respectiv, instanțele de judecată just au ajuns la concluzia de a încasa pensia de întreținere pentru copiii minori în cotă stabilită de dispozițiile art. 75 alin. (1) din Codul familiei.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea stabilirii domiciliului copiilor minori XXXXX și pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, sub formă de încheiere, prin care se încetează procesul în partea pretenției cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, în rest, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe de a menține.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Natalia Gherman.

Se casează parțial decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Gherman împotriva Nataliei Gherman, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rîșcani cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încetarea încasării pensiei de întreținere din contul tatălui, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori din

contul mamei și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născută la XXXXX, împreună cu tatăl acestora Octavian Gherman și se pronunță în această parte o hotărâre nouă, sub formă de încheiere prin care:

Se încetează procesul în partea pretenției lui Octavian Gherman împotriva Nataliei Gherman cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, deoarece cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

În rest, decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătoria

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Mariana Pitic